

Ενδοκρινικές Διαταραχές στους Βαρέως Πάσχοντες Ασθενείς

Πέππα Μελπομένη

Καθηγήτρια Ενδοκρινολογίας, ΕΚΠΑ,
Υπεύθυνη Μονάδος Ενδοκρινολογίας &
Μεταβολικών Παθήσεων των Οστών,
Β' Προπαιδευτική Παθολογική Κλινική,
Μονάδα Έρευνας και Διαβητολογικό Κέντρο,
Π.Γ.Ν. «ΑΤΤΙΚΟΝ»

Βαρέως πάσχοντες ασθενείς- Critical Illness

- ▶ Οξεία κατάσταση, που απειλεί την ζωή λόγω δυσλειτουργίας πολλαπλών οργάνων
- ▶ Τραύμα, έγκαυμα, χειρουργείο, σήψη
- ▶ Συνεπάγεται παρατεταμένη ακινητοποίηση, μεγαλύτερο χρόνο μηχανικού αερισμού, μειωμένη ιστική ανακατασκευή, ατροφία της εντερικής βλέννας

Βαρέως πάσχοντες ασθενείς

- Τραύμα, μεγάλο χειρουργείο, σήψη κλπ
- Αυξημένο κόστος νοσηλείας

Βαρέως πάσχοντες ασθενείς- Οξεία & Χρόνια φάση

- ▶ Στόχος η αποκατάσταση της ομοιοστασίας του οργανισμού-
- ▶ stress response
- ▶ Πολλαπλές ενδοκρινικές και νευρικές μεταβολές
- ▶ Εξοικονόμηση ενέργειας και αιμοδυναμικής σταθερότητας, αυξημένες ενεργειακές απαιτήσεις από ζωτικά όργανα όπως εγκέφαλος, ανοσοποιητικό
- ▶ Μετάπτωση σε χρόνια φάση? Η ανάρρωση? (10ημέρες) Παραμονή σε μηχανικό αερισμό η μηχανήματα υποστήριξης?
- ▶ 5-30% των ασθενών μεταπίπτουν στην χρόνια φάση
- ▶ Αυξημένη νοσηρότητα και θνησιμότητα (3 από 10 ενήλικες πεθαίνουν μετά 3 εβδομάδες νοσηλεία)

Βαρέως πάσχοντες ασθενείς- Ορμονικό προφίλ-Οξεία φάση

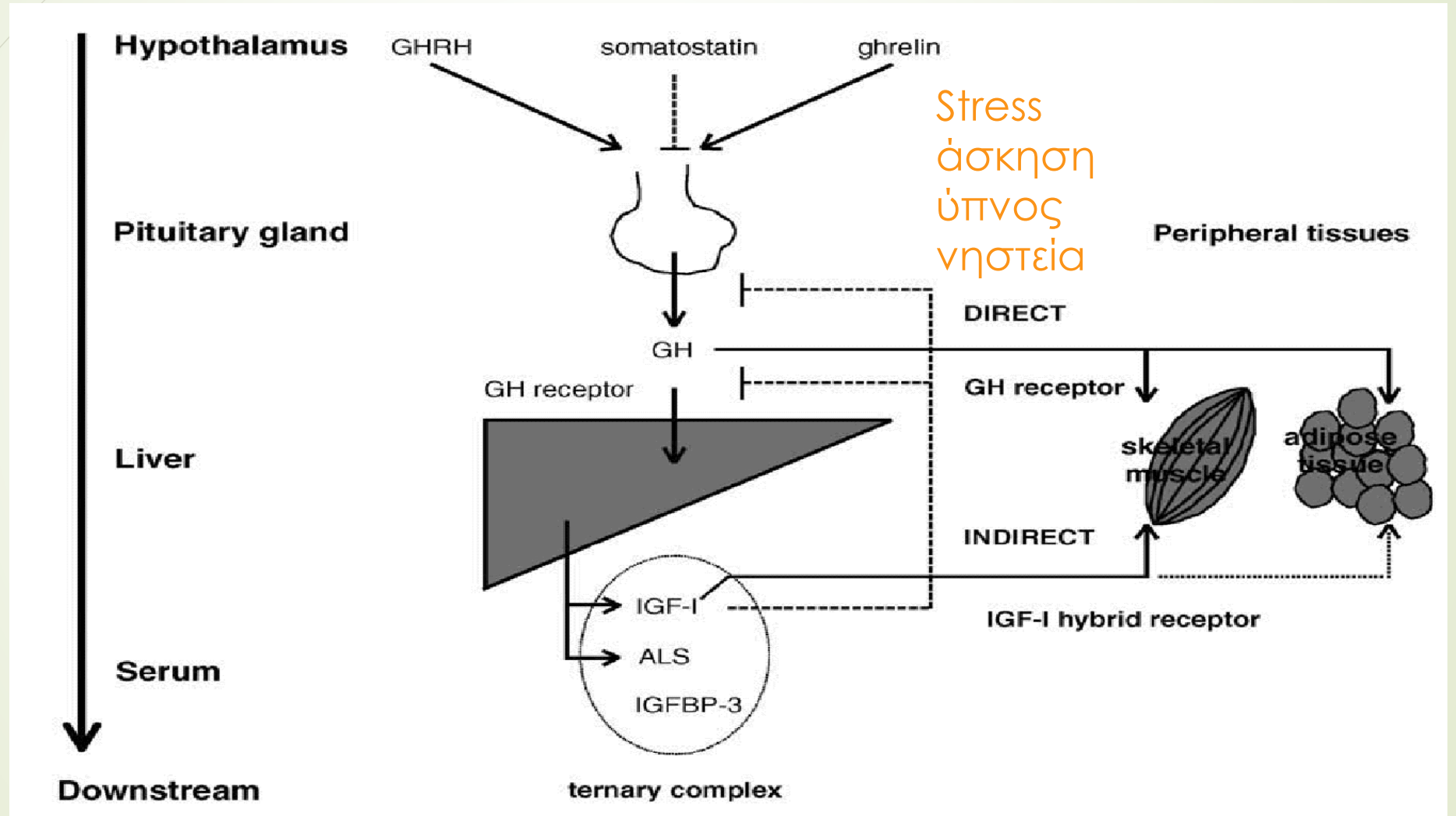
- ▶ Λεπτά ή ώρες μετά το συμβάν
- ▶ Εκκριση προφλεγμονωδών κυτταροκινών, διέγερση νευρώνων, έκκριση κατεχολαμινών
- ▶ Μείωση θρέψης
- ▶ Καταβολικό στάδιο με στόχο την εξοικονόμηση ενέργειας (εξάντληση μυϊκής μάζας, διατήρηση λιπώδους μάζας)
- ▶ Συμβάλλουν στο καταβολικό στάδιο η ακινητοποίηση, συστηματική φλεγμονή, πολυνευροπάθεια
- ▶ Ενδοκρινικές μεταβολές (σύστημα προσαρμογής? Ρόλος στην παθογένεια?)
- ▶ Μείωση κατανάλωσης οξυγόνου, διαταραχή λειτουργίας μιτοχονδρίων, μείωση κυτταρικού μεταβολισμού

Βαρέως Πάσχοντες Υποθάλαμος - Υπόφυση

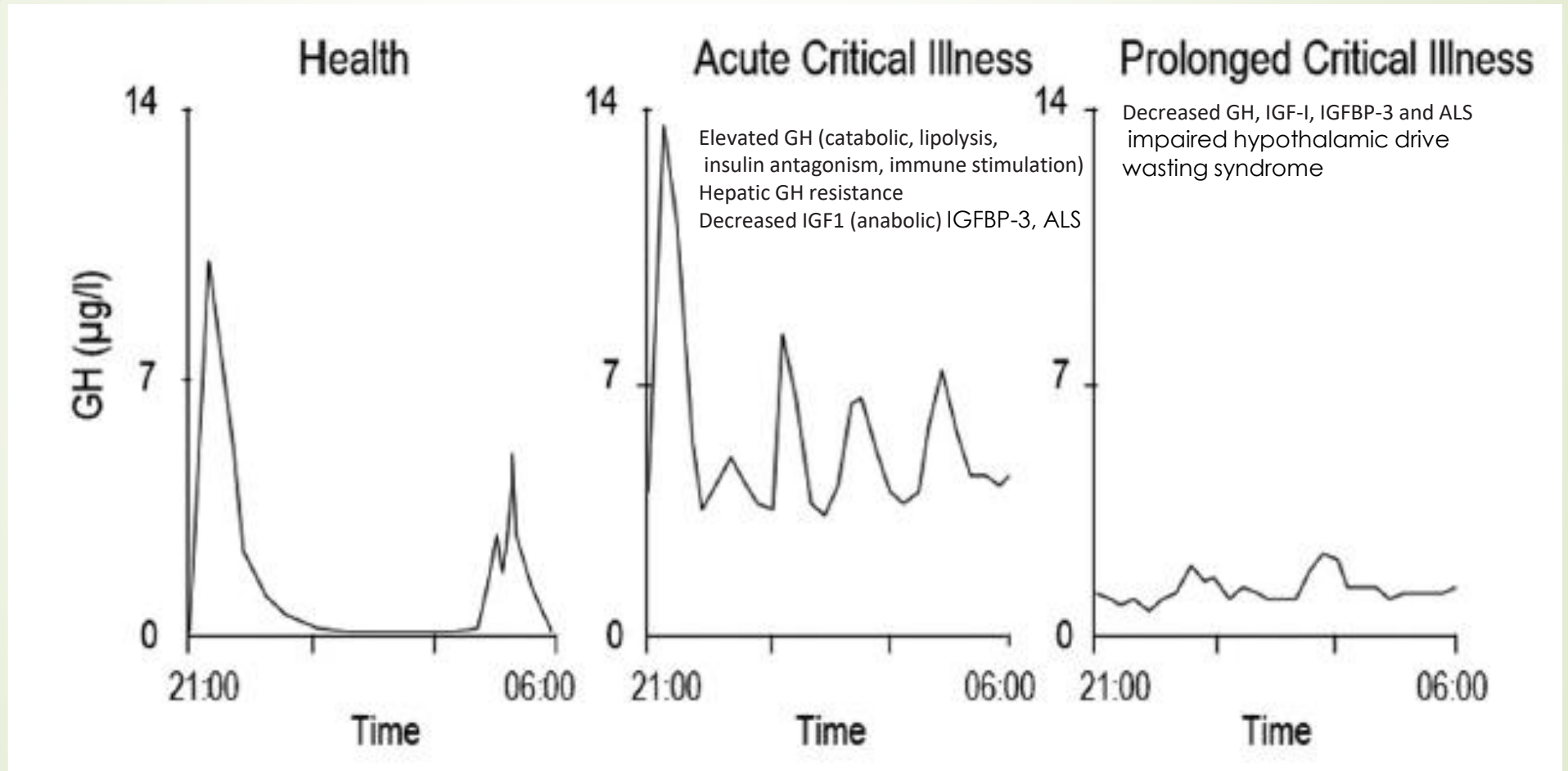

Βαρέως πάσχοντες ασθενείς – Αξονας GH-IGF1

Βαρέως πάσχοντες ασθενείς – Αξονας GH-IGF1

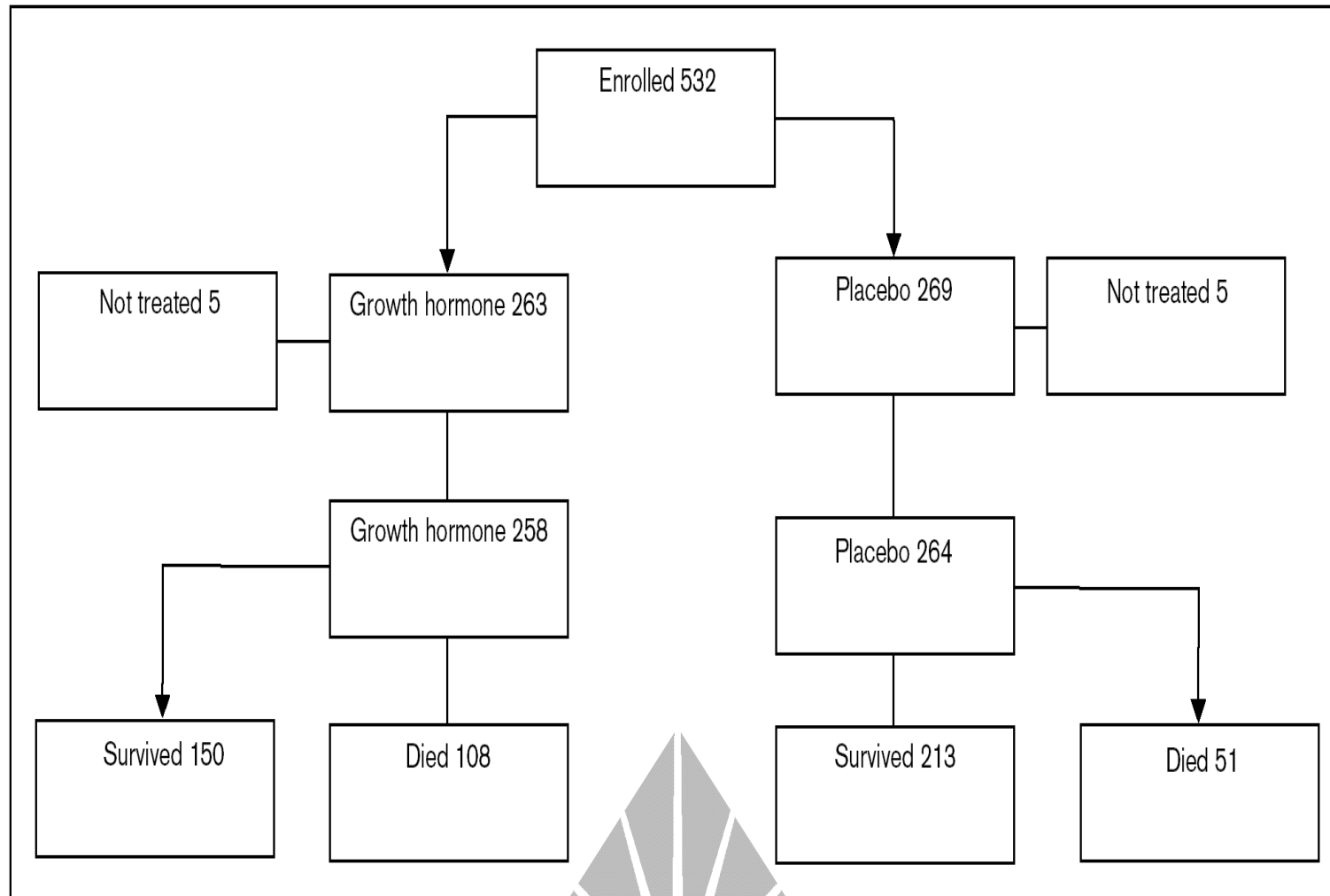
Η χορήγηση GH.....

- Μεγάλη πολυκεντρική μελέτη, 1999
- Χορήγηση GH (0.1mg/Kg), 5-8 ημέρες μετά την εισαγωγή των ασθενών για 3 εβδομάδες
- Αυξήθηκαν τα επίπεδα IGF-I, IGFBP3

Αποτελέσματα

- ▶ Αυξημένη θνησιμότητα από σηπτικό shock, και πολλαπλή οργανική ανεπάρκεια
- ▶ Αίτια? Ανάπτυξη αντίστασης στην ινσουλίνη, υπεργλυκαιμία, μεταβολή του ανοσοποιητικού συστήματος, αυξημένη λιπόλυση με παραγωγή κετονών, χολόσταση, διαταραχές οξεοβασικής ισορροπίας, μειωμένη κινητοποίηση της γλουταμίνης από μύες=ηπατική παραγωγή γλουταθειόνης, μεταβολισμός λευκών και εντερικών κυττάρων

Figure 1. Numbers of critically ill patients assigned to receive growth hormone or placebo

Αν κάποιος ασθενής λαμβάνει ήδη GH και γίνεται βαρέως πάσχων???

- ▶ Δεν πρέπει να διακοπεί η χορήγηση γιατί δεν έχει αποδειχθεί επικίνδυνη η χαμηλή δόση GH που λαμβάνεται ως υποκατάσταση
- ▶ Οι υπάρχουσες μελέτες αφορούν χορήγηση μεγάλων δόσεων GH

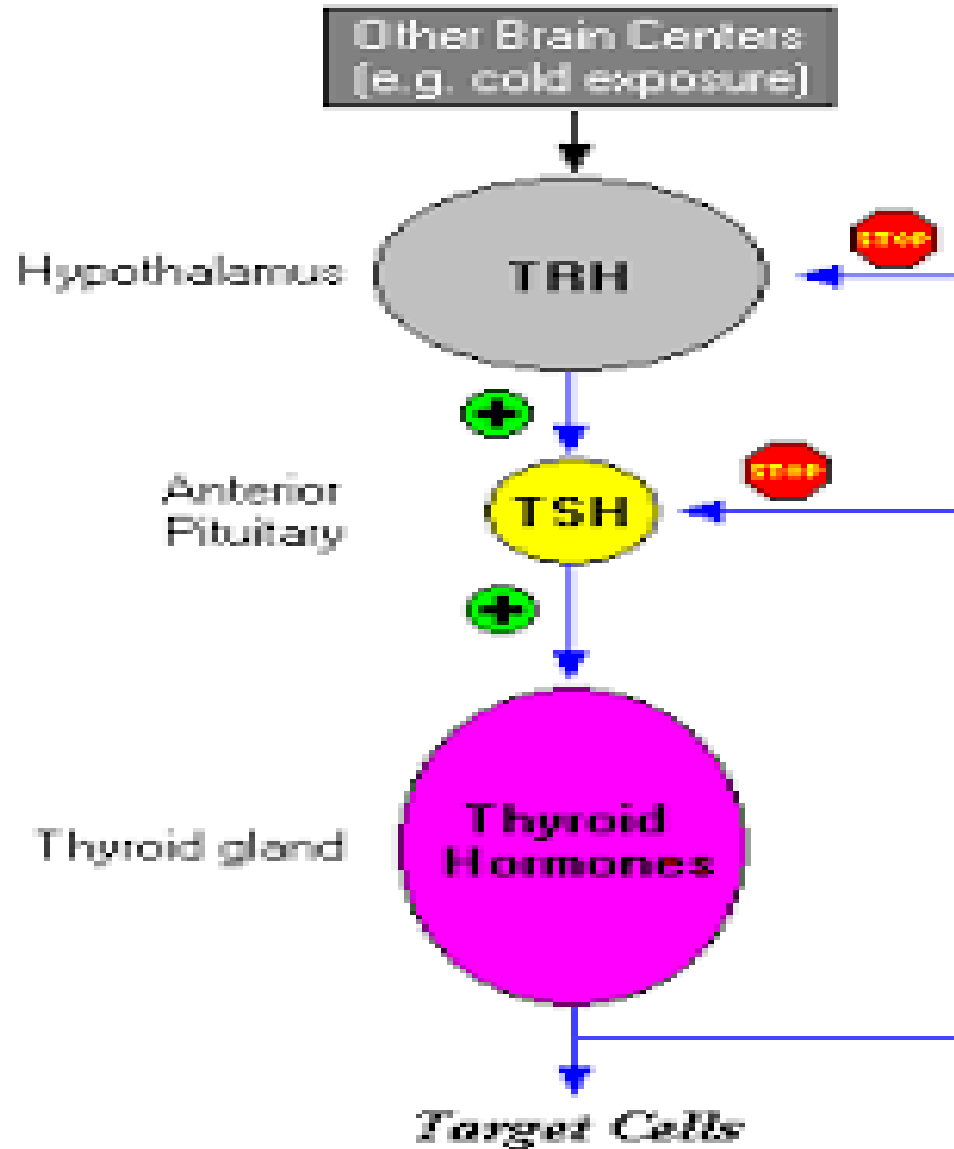
Βαρέως πάσχοντα παιδιά?

- ▶ Παρουσιάζουν οξύ στάδιο με παρόμοια ευρήματα με ενήλικες
- ▶ Δεν υπάρχουν επαρκή δεδομένα για το χρόνιο στάδιο
- ▶ Η χορήγηση GH συζητιέται αφού δεν υπάρχουν ανησυχητικά δεδομένα

Χορήγηση εκκριντικών της GH παραγόντων?

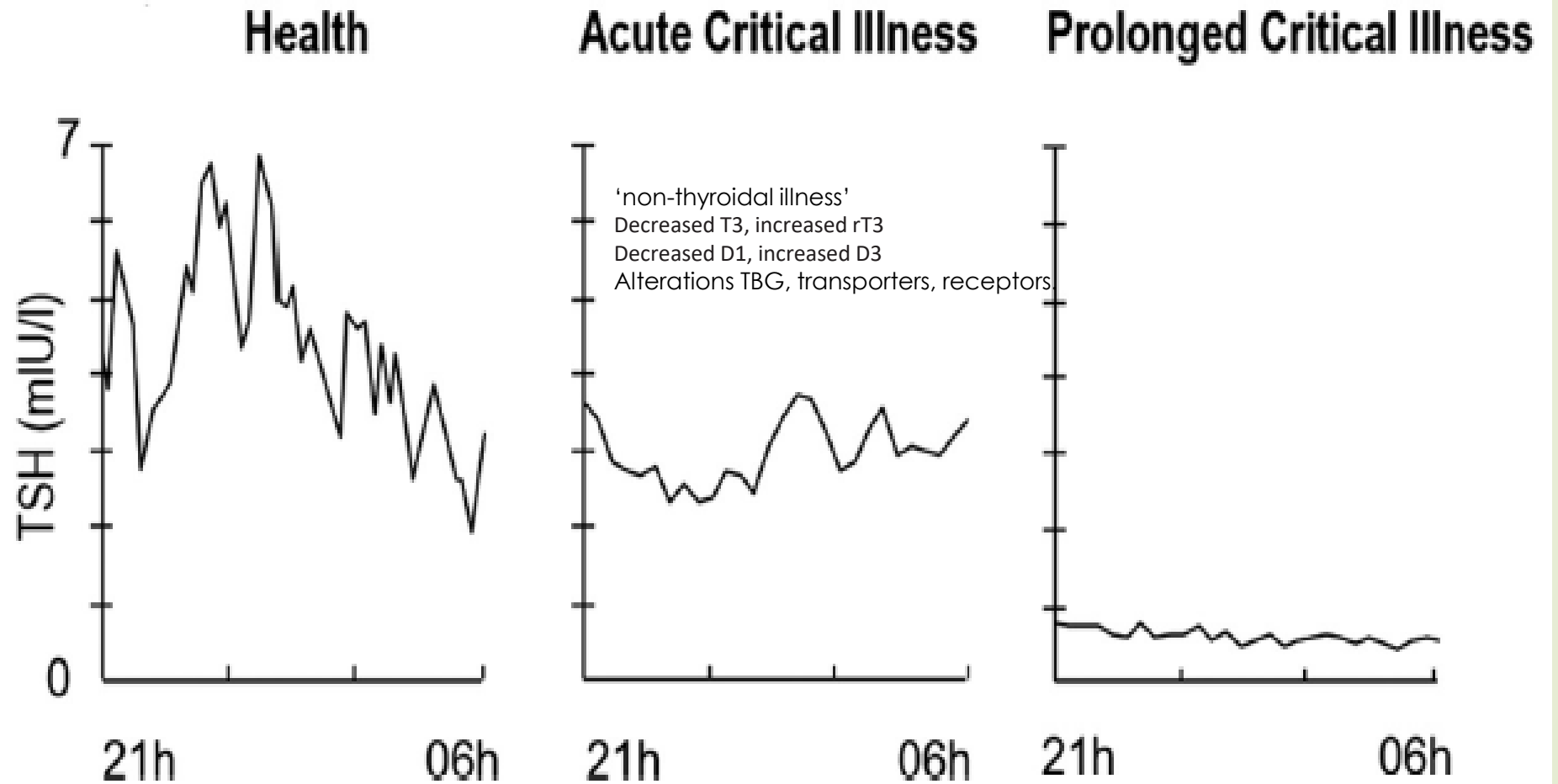
- ▶ Η συνεχής έγχυση GHRP με ή χωρίς ταυτόχρονη χορήγηση GHRH, αποκαθιστά την ρυθμική έκκριση GH και των συμπλόκων (IGF-I, IGFBP3, ALS)
- ▶ Συγχορήγηση TRH, GnRH
- ▶ Γκρελίνη?

Βαρέως πάσχοντες- Υποθάλαμος-Υπόφυση- Αξονας TRH-TSH

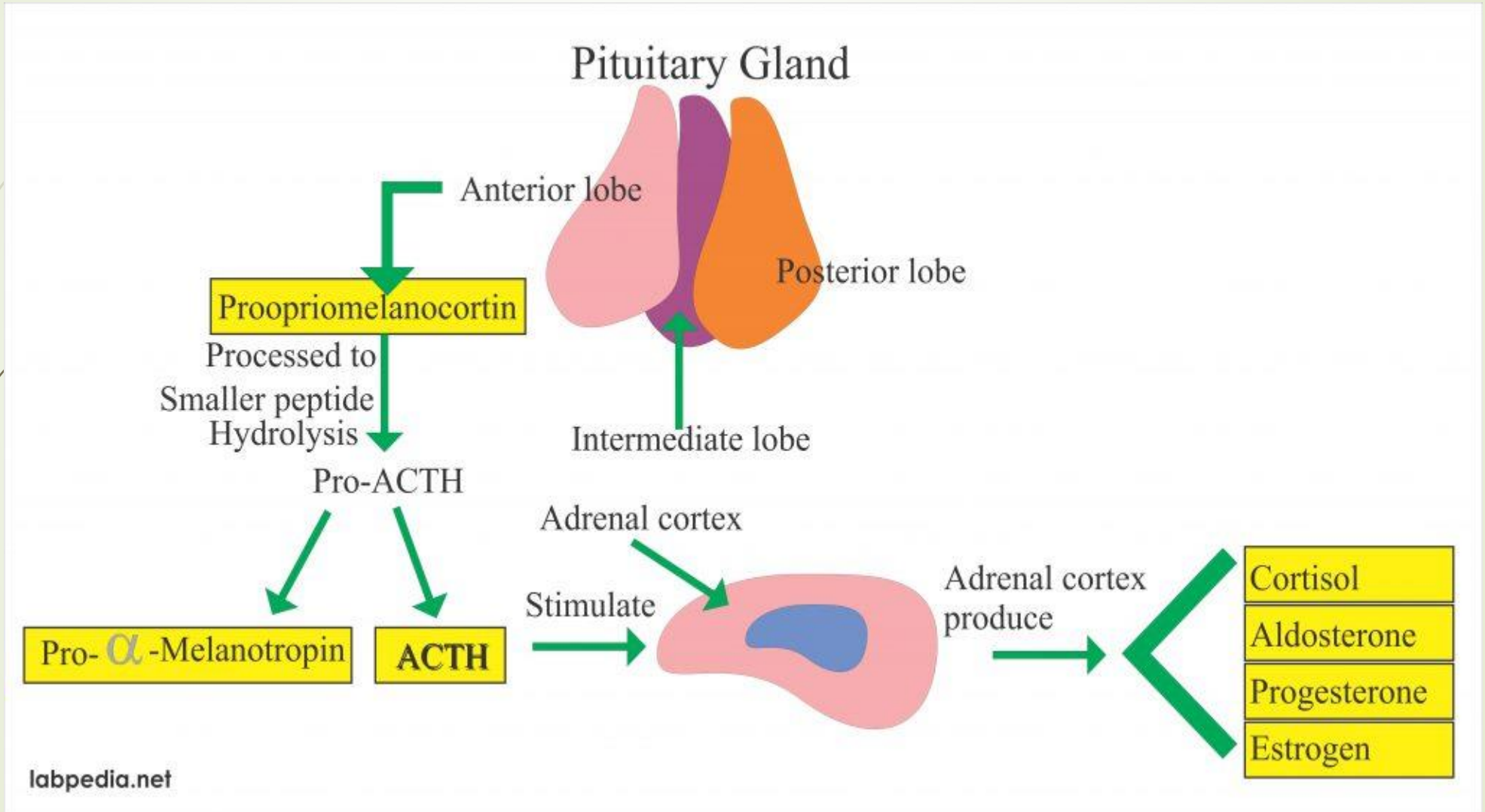

Βαρέως πάσχοντες- Υποθάλαμος-Υπόφυση- Αξονας TRH-TSH

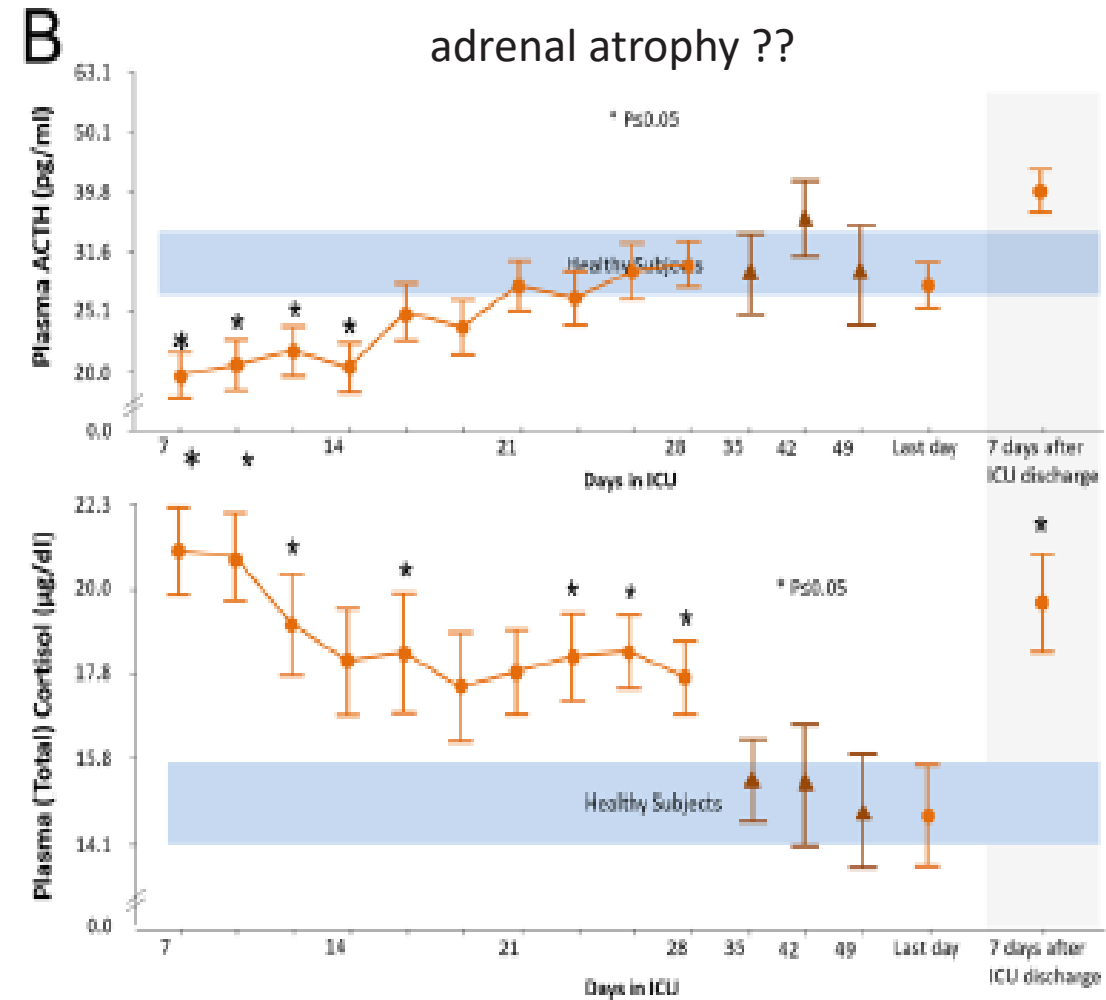
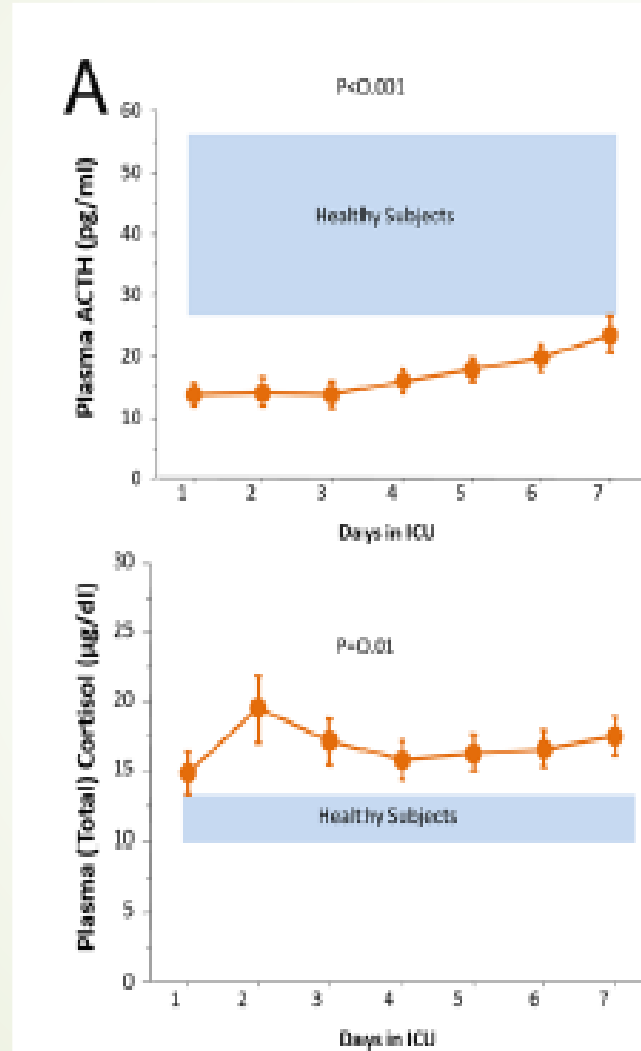

Βαρέως πάσχοντες- Υποθάλαμος-Υπόφυση- Αξονας ΑCTH-Κορτιζόλη

Βαρέως πάσχοντες-Υποθάλαμος-Υπόφυση- Αξονας ΑCTH-Κορτιζόλη

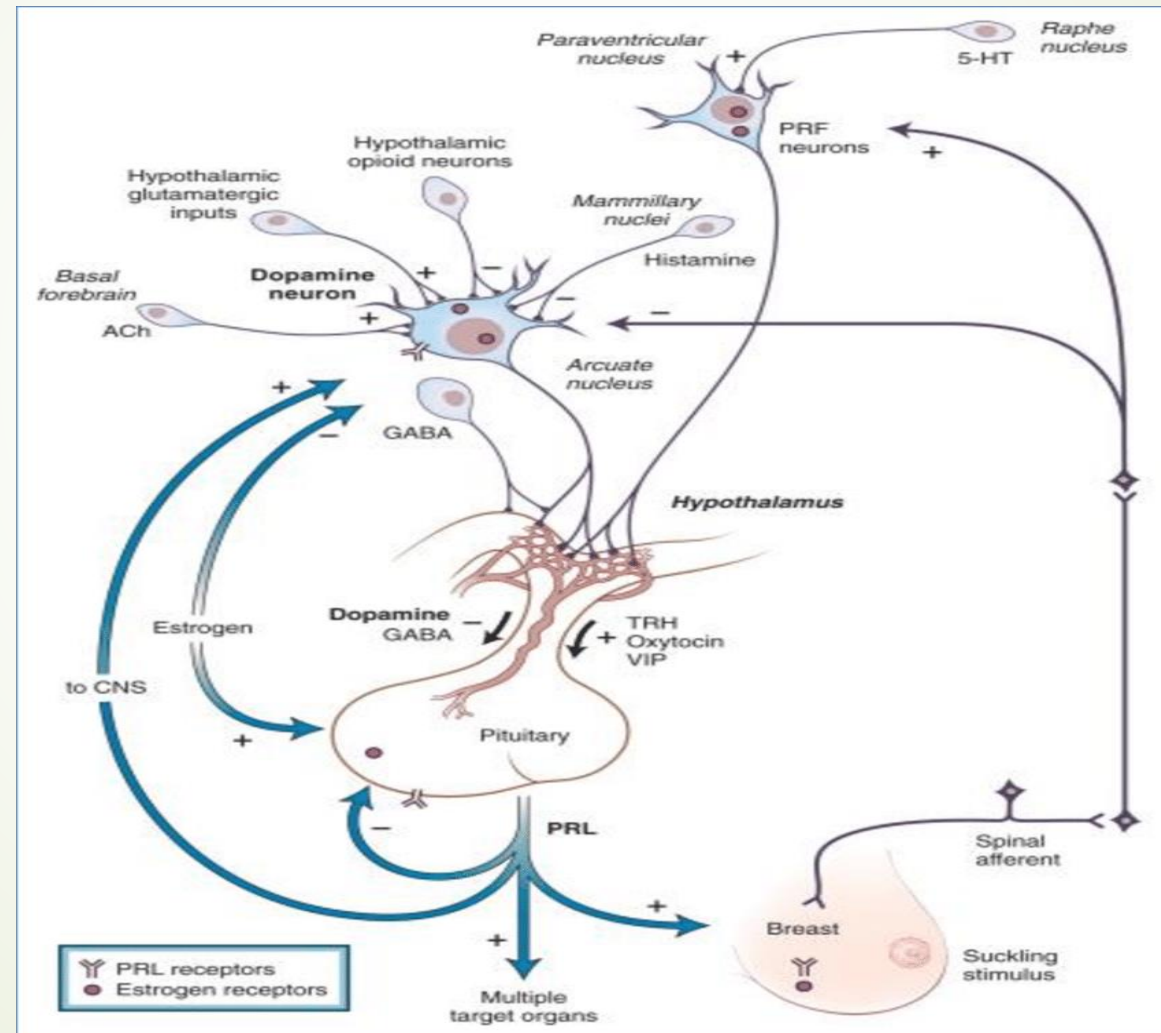
reduced hepatic expression and activity
 Hepatic 5 α - and 5 β -reductase,
 renal 11 β -hydroxysteroid dehydrogenase-2
 Suppressed CBG
 Suppressed liver and immune GR receptors
 glucocorticoid resistance
 'relative adrenal insufficiency',
 'critical illness-related corticosteroid insufficiency'

Βαρέως πάσχοντες- Υποθάλαμος-Υπόφυση- Αξονας ΑCTH-Κορτιζόλη

- RCTs
- APROCCHSS trial, irrespective of CIRCI as defined by the response to cosyntropin, 90-day all-cause mortality was lower among patients receiving hydrocortisone-plus-fludrocortisone compared to placebo,
- ADRENAL trial, did not significantly differ
- ??? Θεραπεία με γλυκοκορτικοειδή ??
- Θεραπεία στην χρόνια φάση?? (>14ημέρες?)

Βαρέως πάσχοντες- Υποθάλαμος-Υπόφυση- Προλακτίνη

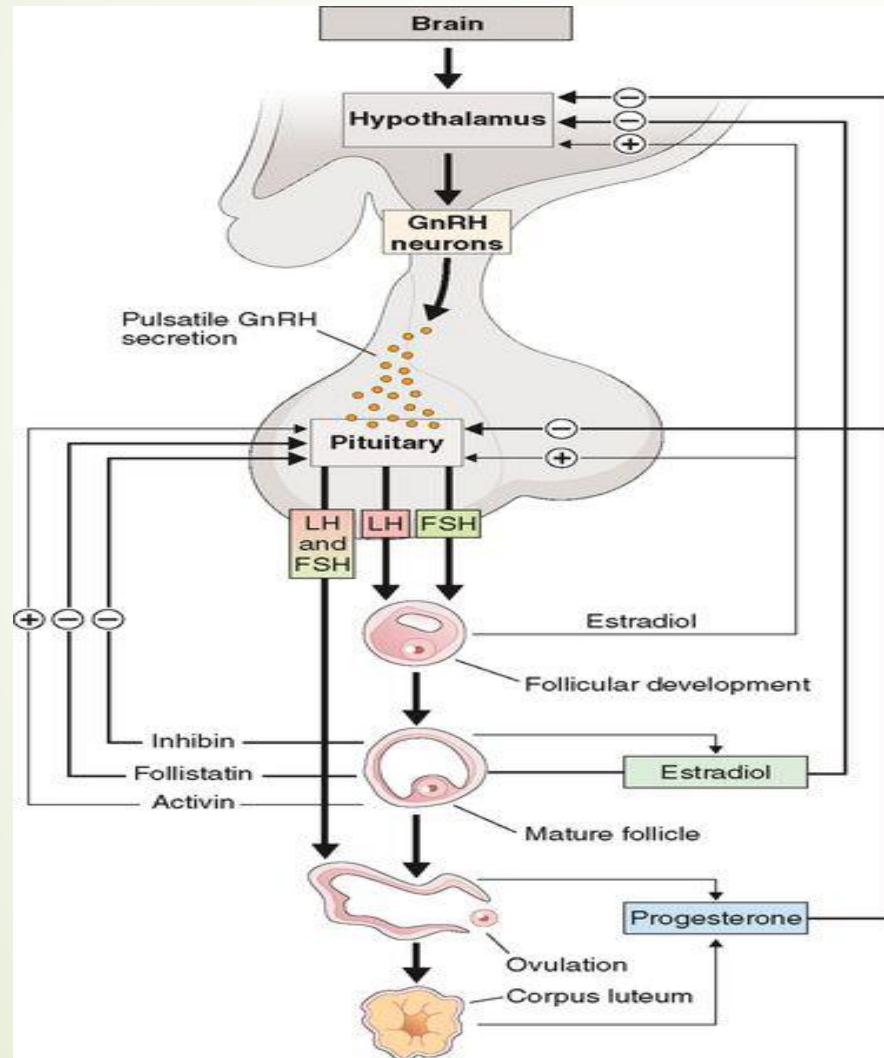

Βαρέως πάσχοντες- Υποθάλαμος-Υπόφυση- Προλακτίνη

- Γαλουχία
- Δράση στα λεμφοκύτταρα
- Αύξηση ήπατος
- Σημαντική στην επιβίωση
- Αυξημένα επίπεδα στην οξεία φάση
- Μειωμένα επίπεδα στη χρόνια φάση
- Ρόλος ενδογενούς ή εξωγενούς ντοπαμίνης???

Βαρέως πάσχοντες- Υποθάλαμος-Υπόφυση- Γυναίκα-Αξονας Γονάδων

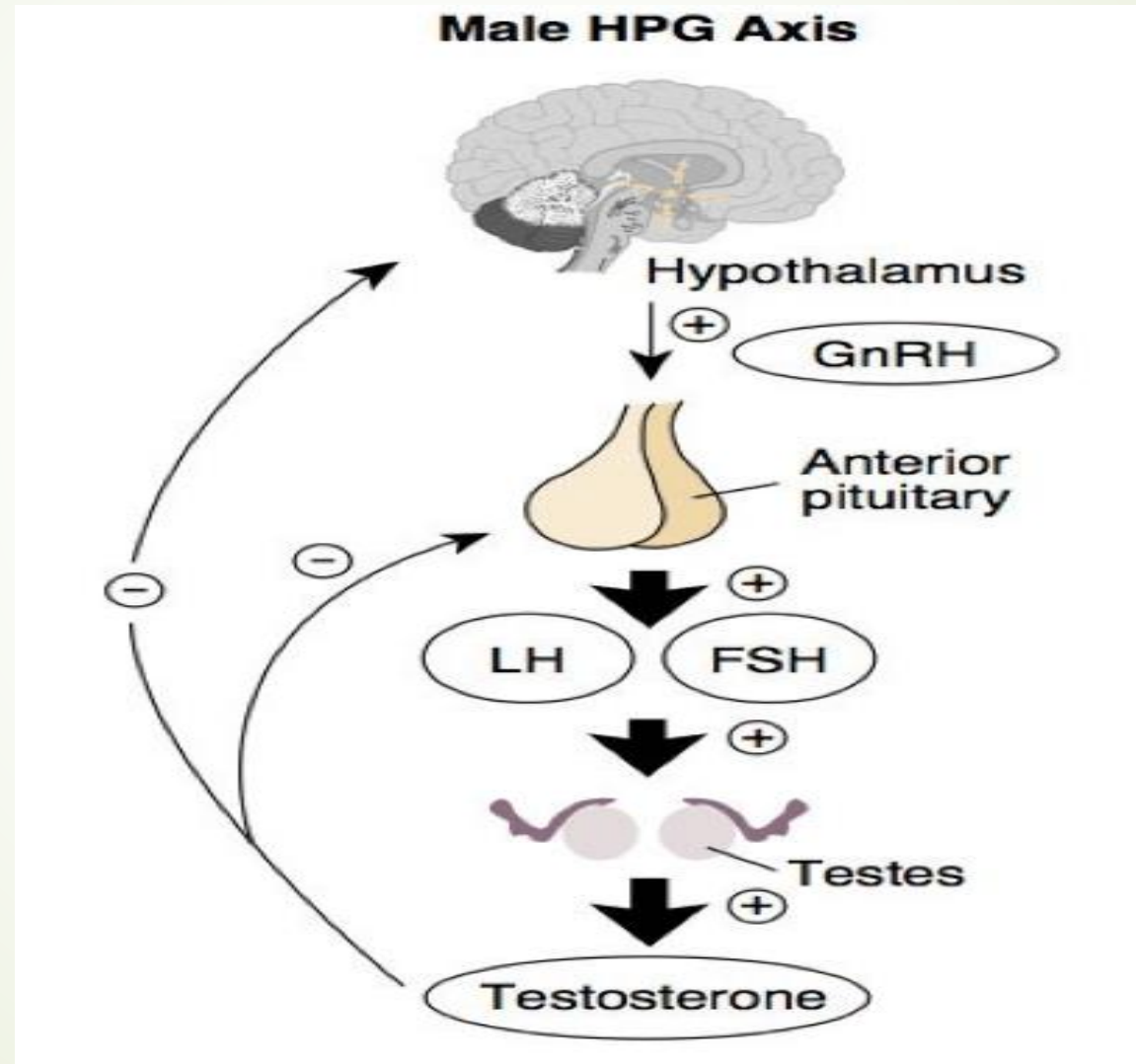

Βαρέως πάσχοντες- Υποθάλαμος-Υπόφυση- Γυναίκα-Αξονας Γονάδων

- ▶ Συνήθως μετεμμηνοπαυσιακές γυναίκες
- ▶ Αυξημένα επίπεδα οιστρογόνων (αυξημένη δράση αρωματάσης? Και αυξημένη μετατροπή ανδρογόνων σε οιστρογόνα?)

Βαρέως πάσχοντες- Υποθάλαμος-Υπόφυση- Ανδρας-Αξονας Γονάδων

Βαρέως πάσχοντες- Υποθάλαμος-Υπόφυση- Ανδρας-Αξονας Γονάδων

Οξεία φάση

- Μειωμένη τεστοστερόνη, με φυσιολογικά ή υψηλά επίπεδα LH
- Δράση προφλεγμονωδών κυτταροκινών στην λειτουργία των κυττάρων Leydig? Η αυξημένη περιφερική μετατροπή των ανδρογόνων σε οιστρογόνα (δράση στην αρωματάση?)

Χρόνια φάση

- Περαιτέρω μείωση της τεστοστερόνης
- Μειωμένη έκκριση και ρυθμικότητα της LH? (υπογοναδοτροφικός υπογοναδισμός)
-